

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. De materia huius sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

quæ non erat danda ante Christi resurrectione, & ascensione, secundum illud Io. 7. Nondum erat Spiritus datus; quia Iesus nondum erat glorificatus.

AD SECUNDUM dicendum, quod quia confirmatio est sacramenti plenitudinis gratiæ, non potuit habere aliquid respondens in ueteri testamento, quia nihil ad perfectum adduxit lex, ut dicitur Heb. 7.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut supra dictum est) oia sacramenta sunt aequaliter necessaria ad salutem: sed quedam sine quibus non est salus, quedam uero sicut, quæ operatur ad perfectionem salutis. & hoc modo confirmatio est de necessitate salutis, quamuis sine ea possit esse salus, dum tamen non præmittatur ex contemptu sacramenti.

AD QUARTUM dicendum, quod illi qui confirmationem accipiunt, quæ est sacramentum plenitudinis gratiæ, Christo conformantur, in quantum ipse a primo instanti suæ conceptionis fuit plenus gratiæ & ueritatis, ut dicitur Io. 1. Quæ quidem plenitudo declarata est in baptismo, quando Spiritus sanctus descendit corporali specie super eum. unde & Luc. 4. dicitur, quod Iesus plenus Spiritu sancto, regressus est a Iordane. Non autem conueniebat dignitati Christi (qui est sacramentorum auctor) ut a sacramento plenitudinem gratiæ acciperet.

ARTICVLVS II.

Utrum christina sit conueniens materia huius sacramenti.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod christina non sit conueniens materia huius sacramenti. Hoc enim sacramentum (ut dictum est) institutum est a Christo promittente discipulis Spiritum sanctum: sed ipse misit eis Spiritum sanctum absque omni chrisimatis inunctione: ipsi enim Apostoli hoc sacramentum conferebant per solam manus impositionem absque chrisimate: dicitur enim Act. 8. quod Apostoli imponebant manus super baptizatos, & accipiebant Spiritum sanctum. ergo chrisma non est materia huius sacramenti, quia materia est de necessitate sacramenti.

¶ 1. Præ. Confirmatio quodammodo perficit sacramentum baptismi (sicut supra dictum est) & ita debet conformari, sicut perfectio perfectibili: sed in baptismo est materia, simplex elementum, scilicet aqua. ergo huius sacramenti non est conueniens materia chrisma, quod conficitur ex oleo & balsamo.

¶ 2. Præ. Oleum assumitur in materia huius sacramenti ad inungendum: sed quolibet oleo potest fieri inunctio, puta oleo, quod fit ex nucibus, uel ex quibuscunque alijs rebus. non ergo solum oleum oliuarum debet assumi ad huiusmodi sacramentum.

¶ 3. Præ. Supra dictum est, quod aqua assumitur, ut materia ad baptizandum, quia ubique de facili inuenitur: sed oleum oliuarum non ubique inuenitur, & multo minus balsamum. non ergo chrisma, quod ex his conficitur, est conueniens materia huius sacramenti.

SED CONTRA, quod Gregor. * dicit in registro, Presbyteri baptizatos infantes signare in frontibus sacro chrisimate, non præsumant. ergo chrisma est materia huius sacramenti.

RESPON. Dicendum, quod chrisma est conueniens materia huius sacramenti. Sicut enim dictum est, in hoc sacramento datur plenitudo Spiritus sancti ad robur spirituale, quod competit perfectæ ætati. Homo autem cum ad perfectam ætatem peruenit, incipit iam communicare actiones suas ad alios, antea uero quasi singulariter sibipsum uiuit. Gratia uero Spiritus sancti in oleo designatur, unde Christus dicitur esse unctus oleo lætitiæ, propter

plenitudinem Spiritus sancti quam habuit. & ideo oleum competit materiæ huius sacramenti. Admisceatur autem balsamum propter fragrantiam odoris, quæ redundat ad alios, unde Apost. dicit 2. Cor. 2. Christi bonus odor sumus Deo &c. Et licet multa alia sint odorifera, tamen præcipue accipitur balsamum propter hoc, quod habet præcipuum odorem, & quia etiã incorruptionem præstat. unde Eccl. 24. dicitur, Quasi balsamum non mistum odor meus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus ex potestate excellentiæ, quam habet in sacramentis, contulit apostolis rem huius sacramenti, i. plenitudinem Spiritus sancti sine sacramento, eo quod ipsi primitias Spiritus sancti acceperunt, sicut dicitur Roma. 8. nihilominus tamen aliquid conforme materiæ huius sacramenti, exhibitum fuit apostolis sensibiliter in collatione Spiritus sancti. quod enim sensibiliter Spiritus sanctus super eos descendit in specie ignis, ad eandem significationem refertur, ad quam refertur oleum, nisi quod ignis habet uim adiuam, oleum autem habet uim passiuam, in quantum est materia, & fomentum ignis, & hoc satis conueniebat. nam per apostolos gratia Spiritus sancti erat ad alios deriuanda. Super apostolos etiam Spiritus sanctus descendit in figura lingue, quod ad idem significandum refertur, quod significat balsamum, nisi quod lingua per locutionem est communicatiua ad alterum, balsamum uero per odorem: quia. f. apostoli replebant Spiritu sancto, ut fidei doctores: alij autem fideles, ut operatores eorum, que pertinent ad edificationem fidelium. Similiter et ad impositionem manus apostolorum, & et ad eorum predicationem, descendebat plenitudo Spiritus sancti super fideles sub uisibilibus signis, sicut & a principio descenderat super apostolos: unde Petrus dicit Act. 11. Cum cœpissim loqui cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in initio. & ideo non erat necessaria sensibilis materia sacramentalis, ubi sensibilia signa miraculose exhibebantur diuinitus: utebantur tamen apostoli communiter chrisimate in exhibitione sacramenti, quando huiusmodi uisibilia signa non exhibebantur: dicit enim Diony. * 4. c. Eccle. hierar. Est quedam perfectiua operatio, quam duces nostri (id est apostoli) chrisimatis hostiam nominant.

AD SECUNDUM dicendum, quod baptismus datur ad spirituales uitam simpliciter consequendam, & ideo competit illi sacramento materia simplex: sed hoc sacramentum datur ad plenitudinem consequendam Spiritus sancti, cuius est multiformis operatio, secundum illud Sap. 7. est. n. in illa Spiritus sanctus, unicus, multiplex, & 1. ad Cor. 12. dicitur, Diuisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus. & ideo conuenienter huius sacramenti est materia composita.

AD TERTIUM dicendum, quod proprietates olei quibus significat Spiritus sanctus, magis inueniuntur in oleo oliuarum, quam in quocumque alio oleo. unde & ipsa oliua semper frigidibus uiribus, uiriditatem & misericordiam Spiritus sancti significat. Hoc est oleum, proprie dicitur oleum, & maxime habetur in usu ubi haberi potest: quilibet autem alius liquor, ex similitudine huius oleum nominatur: nec est in usu communi, nisi in supplementum apud eos, quibus deest oleum oliuarum. & ideo hoc oleum solum assumitur in usum huius, & quorundam aliorum sacramentorum.

AD QUARTUM dicendum, quod baptismus est sacramentum absolute necessitatis: & ideo eius materia debet inueniri ubique. Sufficit autem quod materia huius sacramenti, quod non est ita necessitatis, possit de facili ad omnia loca terrarum deferri.

Tertia S. Thomæ. FF 3 Super

Q. 4. art. 2.

1. ad 1. q. 4. art. 2.

Q. 4. art. 2.

Q. 4. art. 2.

1. ad 1. q. 4. art. 2.

Ar. præced.

Capitulum 4. in prin.

1. ad 1. q. 4. art. 2.

Super Quæstio. 73. Artic. tertium.

IN art. 3. a luente propter casus emergentes, quod licet constet ex ecclesia ritum materiam confirmationis oportere esse consecratam ab episcopo: non tamen evidenter constat, an ista necessitas sit ex sacramento, aut ex precepto. Et dato, quod sit ex necessitate sacramenti, restat adhuc dubium, an sic oporteat, quod plenitudo Apostolice potestatis non possit dispensare subrogare simplicem sacerdotem ad consecrationem materiam, sicut potest ipsum subrogare ad collationem huius sacramenti, ut infra patebit.

4. dist. 7. q. 1. art. 4. q. 3.

AD TERTIUM sic proceditur. VI, quod non sit de necessitate huius sacramenti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum. Baptismus enim in quo fit plena remissio peccatorum, non est minoris efficacie, quam hoc sacramentum: sed licet quedam sanctificatio adhibeatur aque baptismali ante baptismum, non tamen est de necessitate facti: quia in articulo necessitatis preteriri potest. ergo non est de necessitate huius facti, quod christus fuerit prius per episcopum consecratum.

Tract. 80. in 10. a medio tom. 9.

¶ 2. Præter idem non debet bis consecrari: sed materia facti sanctificatur in ipsa collatione facti, per formam uerborum, qua conferuntur factum. unde & Aug. * dicit super Io. Accedit uerbum ad clementem, & fit sacramentum. non ergo debet prius christus consecrari, quod hoc sacramentum tradatur.

Tract. 80. in 10. a medio tom. 9.

¶ 3. Præter. Omnis consecratio, quae fit in sacramentis, ad consecrationem gratiae ordinatur: sed materia sensibilis confecta ex oleo & balsamo non est capax gratiae, ergo non debet ei aliqua consecratio adhiberi.

Habetur de consecr. dist. 4. c. Presbyteris.

SED CONTRA est, quod Inno. Papa * dicit, Presbyteris, cum baptizant, christum baptizatos ungerere liceat, quod ab episcopo fuerat consecratum: non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solum debetur episcopis, cum tradunt paraclitum: quod quidem fit in hoc sacramento. ergo ad hoc sacramentum requiritur christus per episcopum consecratum.

Q. 64 art. 3.

RESPON. Dicendum, tota sacramentorum sanctificatio a Christo derivatur, ut supra dictum est. * Est autem considerandum, quod quibusdam sacramentis habentibus materiam corpoream, Christus est usus, s. baptismi & etiam eucharistia, & ideo ex ipso usu Christi, materia horum sacramentorum aptitudinem acceperunt ad perfectionem sacramenti.

RESPO. Dicendum, tota sacramentorum sanctificatio a Christo derivatur, ut supra dictum est. * Est autem considerandum, quod quibusdam sacramentis habentibus materiam corpoream, Christus est usus, s. baptismi & etiam eucharistia, & ideo ex ipso usu Christi, materia horum sacramentorum aptitudinem acceperunt ad perfectionem sacramenti, quanto maius est sacramentum sua materia. Et propterea si Papa potest facere, quod simplex sacerdos confirmet, potest etiam efficere, quod idem conferat materiam.

¶ In eodem articulo, Durandus occurrit in assenten. distinct. 7. quæstio. 2. contra licentiam arguens, uolens ipsam peccare secundum non causam ut causam, quantum ad sanctificationem materiam ex contractu, uel non contractu Christi: tum, quia si contractus Christi sanctificauit materiam, puta aquam & panem, uel ferecuntia

Referuntur consecr. dist. 5. c. aqua.

mentum, unde Chry. * dicit, quod nunquam aqua baptismi purgare peccata credentium possent, nisi tactu dominici corporis sanctificata fuissent. & similiter ipse Dominus accipiens panem, benedixit: similiter autem & calicem, ut habetur Matth. 26. & Luc. 22. & propter hoc non est de necessitate horum sacramentorum, quod materia prius benedicatur: quia sufficit benedictio Christi. Si qua uero benedictio adhibeatur, pertinet ad solennitatem sacramenti, non autem ad necessitatem. Unde in unctionibus autem uisibilibus Christi non est usus, ne fieret iniuria inuisibili unctioni, quae est unctus praefectus confortibus suis, & ideo tam christus quam oleum sanctum infirmorum, prius benedicuntur quam adhibeantur ad usum sacramenti.

Q. 64 art. 3. q. 1.

AD PRIMUM ergo patet responsio ex dictis. *

In corp. art.

AD SECUNDUM dicendum, quod utraque consecratio christi non refertur ad idem: sicut enim instrumentum uirtutem instrumentalem acquirit dupliciter, scilicet quando accipit formam instrumenti, & quando mouetur a principali agente ad effectum, ita etiam materia sacramenti duplici sanctificatione indiget: per quarum unam fit propria materia sacramenti, per aliam uero applicatur ad effectum.

In corp. art.

AD TERTIUM dicendum, quod materia corporalis non est capax gratiae quasi gratiae subiectum, sed solum sicut gratiae instrumentum, ut supra dictum est. * & ad hoc materia sacramenti consecratur, uel ab ipso Christo, uel ab episcopo, qui gerit in ecclesia personam Christi.

Q. 64 art. 3. q. 1.

ARTICULVS IIII. Vtrum haec sit conueniens forma huius sacramenti, Configno te signo crucis &c.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod haec non sit conueniens forma huius sacramenti, Configno te signo crucis, & confirmo te christum salutis, in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti.

Infr. q. 4. art. 3. c. 1. dist. 7. q. 1. art. 3. q. 1. op. 22.

¶ In art. 4. aduerte pro hoc, & ceteris sacramentis, quod licet in antiquis iuribus non inueniantur expresse omnes sacramentorum formas posterioribus tamen temporibus, scilicet sub Eugenio III. in Concilio Florentino, in quo etiam fuit ecclesia orientalis, explicatae sunt omnium sacramentorum formae cum reliquis omnibus requisitis ad om-

n. 2.